

TK Conference on Reading 2012

การรณรงค์ให้คนส่วนใหญ่รักการอ่านเพิ่มขึ้น

รศ.วิทย์ากร เชียงกุล

TK
park

อุทยานการเรียนรู้

เอกสารประกอบการประชุมวิชาการประจำปี 2555

TK Conference on Reading 2012

สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

วันที่ 10-11 พฤษภาคม พ.ศ.2555

okmd สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ห้องอโนมาแกรนด์ โรงแรมอโนมา ถ.ราชดำริ กรุงเทพฯ

การรณรงค์ให้คนส่วนใหญ่รักการอ่านเพิ่มขึ้น¹

รศ.วิทยากร เชียงกุล

ความสำคัญและสภาพของปัญหา

การอ่านหนังสือแบบจับใจความได้ เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ ประเทศพัฒนาอุตสาหกรรมในยุโรป สหรัฐฯ ญี่ปุ่น ฯลฯ ที่มีการผลิตและอ่านหนังสือมาก สามารถพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมได้ดีกว่าประเทศที่มีการผลิตและการอ่านหนังสือน้อย ขณะที่ประเทศที่พัฒนาทีหลัง เช่น สิงคโปร์ เกาหลีใต้ ฮองกง เมื่อมีการส่งเสริมให้เด็กเยาวชน ประชาชน รักการอ่านหนังสือดี ๆ และรู้จักพัฒนาการอ่านหนังสือ พัฒนาการเรียนรู้ได้ดีขึ้นในรอบ 10-20 ปีที่ผ่านมา ก็สามารถพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม เพิ่มขึ้นได้อย่างสำคัญ

สถิติของยูเนสโกเกี่ยวกับการผลิตหนังสือต่อปีของประเทศต่าง ๆ ชี้ว่าประเทศไทยผลิตหนังสือในปี ค.ศ. 2009 (พ.ศ. 2552) ได้ 13,607 เล่ม เป็นอันดับที่ 29 ของโลก ต่ำกว่าประเทศ อิหร่าน ใต้หวัน เกาหลีใต้ ตุรกี เวียดนาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย และประเทศพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีประชากรน้อยกว่าไทย เช่น อังกฤษ สวีเดน เนเธอร์แลนด์ แคนาดา ฯลฯ²

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพการณ์การอ่านและดัชนีการอ่านของไทย ปี 2552” โดยสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ร่วมกับคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า ประชาชนไทยอ่านหนังสือเฉลี่ย 2 เล่ม ต่อปี (พ.ศ. 2545) ขณะที่ประชากรประเทศเวียดนาม เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น สิงคโปร์ อ่านหนังสือเฉลี่ยระหว่าง 50-60 เล่มต่อปี³

การสำรวจการอ่านหนังสือของประชากร พ.ศ.2551 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป อ่านหนังสือร้อยละ 66.3 และไม่ได้อ่านร้อยละ 33.7 หรือราว 20.3 ล้านคน สถิติว่า ประชากรไทยอ่านหนังสือถึงร้อยละ 66.3 ค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับการสำรวจในประเทศอื่น ที่ใช้คำนิยาม “การอ่านหนังสือ” ที่แตกต่างกัน ของไทยนั้นรวมถึงการอ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร และหนังสือเบ็ดเตล็ดด้วย และไม่ได้กำหนดว่าใช้เวลาอ่านเฉลี่ยมากน้อยแค่ไหน

¹ เป็นเนื้อหาส่วนหนึ่งของโครงการหนังสือดี 100 ชื่อเรื่องเพื่อพัฒนาคุณภาพเด็กและเยาวชนไทย (ทุนสนับสนุนจาก สสค.)

² Books Published Per Country Per year <http://en.wikipedia.org/wiki/>

³ สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย บทวิเคราะห์อุตสาหกรรมสำนักพิมพ์และการอ่านในสังคมไทย 26 มกราคม พ.ศ. 2554

การสำรวจดังกล่าวของไทยระบุว่า ในกลุ่มคนที่ไม่อ่านหนังสือ ราวครึ่งหนึ่ง (50%) ตอบว่าที่ไม่อ่าน เพราะดูโทรทัศน์ อีก 28.4% ตอบว่าไม่มีเวลา 24.1% ตอบว่าไม่สนใจ/ไม่ชอบอ่าน 14.2% อ่านหนังสือไม่ออก⁴

การประเมินผลการเรียนรู้เรื่อง การอ่าน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนวัย 15 ปี (วัยจบ การศึกษาพื้นฐาน) จากประเทศต่าง ๆ (PISA) จัดโดยกลุ่ม OECD โดยใช้ข้อสอบเดียวกัน แต่แปลเป็น ภาษาแม่ของเด็กประเทศต่างๆ ในปี ค.ศ. 2009 (พ.ศ. 2552) พบว่า **นักเรียนไทยสอบวิชาอ่านเอาเรื่อง (ภาษาไทย) แบบจับใจความได้คะแนนวิชาการอ่านต่ำกว่านักเรียนจากประเทศตลาดเกิดใหม่** (ต่างคน ต่างใช้ภาษาแม่ของตน) เช่น นักเรียน **เชียงใหม่ในจีน เกาหลีใต้ ไต้หวัน** มาก ขณะที่นักเรียนจากเชียงใหม่ได้ คะแนนเฉลี่ยเรื่องการอ่านอันดับ 1 ของทุกประเทศที่เข้าร่วม 65 ประเทศ ได้คะแนนเฉลี่ย 556 **ไทยได้ อันดับที่ 47 โดยได้คะแนนเฉลี่ย 421**⁵

นักเรียนไทยกลุ่มตัวอย่างที่เข้าทดสอบส่วนใหญ่ (เกินครึ่งหนึ่ง) ได้คะแนนการอ่านอยู่ระดับต่ำคือ ระดับ 1-2 ระดับที่อ่านตัวอักษรได้ อารู้ความหมายตามตัวอักษร แต่ไม่สามารถเข้าใจความหมาย ไม่สามารถวิเคราะห์ ประเมิน ข้อความเชื่อมโยงข้อความที่อ่านเข้ากับปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่สามารถไปศึกษา ต่อในระดับสูงหรือนำไปใช้ในการอ่านดำเนินชีวิตได้ การอ่านที่ใช้งานได้ดีควรอยู่ในระดับ 3-6 แต่นักเรียน ไทยได้คะแนนระดับปานกลาง/สูง เป็นสัดส่วนที่ต่ำมาก (คนที่ทำคะแนนได้ระดับ 3-4 ส่วนใหญ่คือนักเรียน จากโรงเรียนสาธิตและโรงเรียนที่เด่น ๆ ในเมืองใหญ่)

การประเมินผลในวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ไทยก็ได้อันดับต่ำใกล้เคียงกับการอ่าน ซึ่ง สะท้อนว่าเราต้องเร่งปฏิรูปการเรียนการสอนเรื่องการอ่านและการปฏิรูปการเรียนการสอนทั้งหมดอย่างถาวร เป็นเรื่องสำคัญ การประเมินผล PISA นี้ ทำมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 และทำทุก 3 ปี ในรอบสิบปีคะแนน เฉลี่ยของไทยต่ำลงทุกวิชา ในขณะที่หลายประเทศทุ่มเทปฏิรูปการเรียนการสอน ทำให้หลายประเทศได้ คะแนนเฉลี่ยและลำดับที่สูงขึ้นกว่าของไทย⁶

การรณรงค์ส่งเสริมการอ่านของไทยยังมีข้อจำกัด

ภาครัฐและภาคเอกชนของไทยตระหนักเรื่องปัญหาคนไทยอ่านน้อย และจัดให้มีโครงการส่งเสริม ให้ประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนรักการอ่านหนังสือหลายโครงการ เช่น การให้รางวัลวรรณกรรม, การคัดเลือกและประกาศรายชื่อนักอ่านดี โครงการหนังสือเล่มแรก การจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติที่มี ทั้งการขายหนังสือลดราคา นิทรรศการ การประชุมสัมมนาและการรณรงค์ส่งเสริมการอ่านหนังสือด้วย วิธีการต่าง ๆ แต่โครงการเหล่านี้เป็นโครงการโดด ๆ เฉพาะกิจที่เข้าถึงและได้ผลเฉพาะ เด็ก เยาวชน และ

⁴ สำนักงานสถิติแห่งชาติ การสำรวจการอ่านหนังสือของประชากร พ.ศ. 2551

⁵ PISA THAILAND สสวท. ผลการประเมิน PISA 2009 การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ www3.ipst.ac.th

⁶ List of Countries by Student Performance www.wikipedia.org

ประชาชนบางกลุ่มที่เข้าถึงโครงการ หรือเป็นกลุ่มที่พอจะสนใจเรื่องการอ่านหรือเห็นประโยชน์ของการอ่าน อยู่บ้างแล้วเท่านั้น โครงการส่งเสริมการอ่านเท่าที่ทำกันมาทั้งหมดยังไม่สามารถเข้าถึงประชาชนส่วนใหญ่ ทั้งประเทศได้ด้วยข้อจำกัดหลายอย่าง

ข้อจำกัดที่สำคัญคือ โครงการเหล่านี้เลือกใช้วิธีการแก้ไขปัญหามองปัญหาแบบแยกเป็นส่วน ๆ และใช้โครงการส่งเสริมการอ่านเพิ่มเติมจากภายนอกระบบการเลี้ยงดูลูกและระบบการศึกษา ทั้ง ๆ ที่ ระบบการเลี้ยงดูเด็กและการศึกษาของไทยคือสาเหตุหลักหรือต้นตอของปัญหาที่ทำให้คนไทยส่วนใหญ่ ไม่จำเป็นและเลยไม่ชอบการอ่านหนังสือ ดังนั้น ถ้าจะรณรงค์ให้คนไทยส่วนใหญ่ทั่วประเทศรักการอ่าน เพิ่มขึ้นได้อย่างจริงจัง ต้องมุ่งแก้ไขที่สาเหตุหลักของปัญหาแบบผ่าตัดปฏิรูปทั้งระบบการเลี้ยงดูเด็กและการศึกษาอย่างเชื่อมโยงเป็นระบบองค์รวมกับการพัฒนาประเทศในทุกด้าน

แนวทางส่งเสริมให้คนรักการอ่านกันทั่วทั้งประเทศ

1. เปลี่ยนแปลงวิธีการเลี้ยงดูเด็กให้พ่อแม่ส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็นและการรักการอ่านตั้งแต่เด็กเล็ก

ให้การศึกษาพ่อแม่ที่กำลังจะมีลูก ให้เข้าใจว่าพ่อแม่สามารถส่งเสริมการเจริญงอกงามของสมองของเด็กเล็กที่พร้อมที่จะพัฒนาได้มากและรวดเร็วได้อย่างไร โครงการนี้ทำได้ทั่วประเทศ ด้วยการร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุข จัดให้มีให้อาสาสมัครจากแพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่ที่ให้ข้อมูลแม่ที่มาฝากคลอดและต่อนอนโรงพยาบาลตอนคลอด ให้แม่เห็นความสำคัญว่าการร้องเพลงกล่อมเด็ก อ่านนิทานให้เด็กเล็กฟัง นั้น ช่วยพัฒนาสมองและเป็นการปูทางให้เด็กรักการอ่าน รวมทั้งจัดทำซีดีเพลงกล่อมเด็ก การอ่านนิทาน หนังสือเล่มแรก แจกหรือขายให้แม่ในราคาต่ำ แต่ต้องแนะนำให้แม่เข้าใจว่านี่เป็นเรื่องสำคัญต่อสมองไม่น้อยไปกว่าการดูแลสุขภาพให้เด็กปลอดภัย ถ้าแจกแล้วแม่ไม่ได้สนใจนำไปใช้ก็จะเสียของเปล่า

สมองเด็กเล็กมีความพร้อมและความไวที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ สูงมาก ภาษาพูดเป็นเรื่องที่เด็กเรียนได้จากการฟัง และการศึกษาดูด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ อาจจะหลังจากที่พ่อแม่เริ่มต้นสอนคำง่าย ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวเขาเองไม่กี่คำ อย่างไรก็ตาม เด็กเล็กจะเรียนภาษาพูดได้เร็วขึ้น ดีขึ้น ถ้าพ่อแม่สนใจและตั้งใจที่จะพูดคุยหรือสื่อสารกับเขาอย่างสม่ำเสมอ

ภาษาหนังสือ การสะกดคำและการอ่าน การเขียน เป็นเรื่องที่ยากขึ้น ต้องการการสอนและการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ในกรณีนี้ เด็กจากครอบครัวที่พ่อแม่มีการศึกษา รักการอ่าน การเรียนรู้พูดคุย เล่น สอนลูก ส่งเสริมให้ลูกได้ฟังเพลงกล่อมเด็ก เพลงร้องเล่น ที่มีคำสัมผัส คล้องจองกัน เล่าหรือ

อ่านนิทานที่มีภาพประกอบ จะมีโอกาสได้เรียนรู้มากกว่าเด็กจากครอบครัวที่พ่อแม่ผู้ปกครองไม่สนใจ หรือไม่มีเวลาจะส่งเสริมให้ลูกอยากรู้ อยากเห็น อยากอ่าน

งานวิจัยเกี่ยวกับครอบครัวกับการอ่านในสหรัฐฯ พบว่าครอบครัวที่พ่อแม่อ่านหนังสือให้ลูกฟังแต่ทารก เมื่อเติบโตขึ้นอยู่ในวัย 1-3 ปี เด็กสามารถเข้าใจคำศัพท์ ภาษา และมีพัฒนาการเติบโตได้ดีกว่าเด็กที่ครอบครัวไม่ได้อ่านหนังสือให้ฟัง และผลการเรียนของเด็กนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว แต่ขึ้นอยู่กับความสนใจและความถี่ในการอ่านหนังสือมากกว่า⁷

ปัญหาวิธีการเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อมทางครอบครัวที่แตกต่างกันมากนี้ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำต่ำสูงในด้านการพัฒนาสมอง ความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กที่มาจากสภาพครอบครัวต่างกันมากขึ้น การวิจัยของ Betty Hart และ Todd Risley พบว่าเด็กในครอบครัวที่พ่อแม่เลี้ยงลูกเล็กแบบมีโอโพร (มืออาชีพ) พูดคุย อ่าน ร้องเพลง ฯลฯ จะได้ยินคำศัพท์ต่าง ๆ เป็นจำนวนมากกว่าและตอบสนองในเชิงบวกมากกว่า เด็กในครอบครัวผู้ใช้แรงงาน และเด็กในครอบครัวอุปถัมภ์หลายเท่า และทำให้เด็กมีพัฒนาการสมองและรักการอ่านการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน⁸

เด็กเล็กเรียนรู้ตลอดเวลาตั้งแต่ก่อนเข้าโรงเรียนอนุบาล แต่พวกเขามีโอกาสในการได้เรียนรู้มากขึ้นน้อยต่างกันแล้วแต่สภาพแวดล้อมทางครอบครัว เรื่องภาษา การอ่านเป็นเรื่องพื้นฐานที่สำคัญ เด็กจะพัฒนาทัศนคติต่อเรื่องการเรียนรู้ การอ่าน ตั้งแต่พวกเขาเป็นเด็กเล็ก เด็กที่เริ่มพูดได้ จะตั้งถามคำถามร้อยแปด เพราะเขาไม่รู้ และอยากรู้ ถ้าพ่อแม่สนใจจะตอบคำถามเด็ก เด็กคนนั้นก็จะมีทัศนคติว่าการถามเป็นเรื่องดี นำไปสู่การได้คำตอบที่ทำให้เขาเรียนรู้เพิ่มขึ้น ถ้าพ่อแม่สนใจอ่านหนังสือ ให้ลูกดูภาพและอ่านนิทานให้ลูกฟัง ลูกก็จะมีทัศนคติที่ดีและมีพัฒนาการในเรื่องภาษาหนังสือ

แต่ปัญหาคือพ่อแม่ส่วนใหญ่มักไม่ค่อยสนใจ ไม่ตั้งใจจะตอบคำถามเด็ก และไม่สนใจเล่าเรื่องหรืออ่านนิทานให้ลูกฟัง ดังนั้น ถ้าจะเปลี่ยนทัศนคติและนิสัยให้เด็กเยาวชนรักการอ่านเพิ่มขึ้น เราจะต้องรณรงค์ปฏิรูปที่ตัวพ่อแม่และวิธีการเลี้ยงดูลูกอย่างขนานใหญ่

2. ส่งเสริมเรื่องเพลงกล่อมเด็ก การเล่านิทาน การอ่านนิทาน แก่เด็กปฐมวัยทั่วไป ผ่านพ่อแม่ พี่เลี้ยง ศูนย์เด็กเล็ก ครัวอนุบาล ทั่วประเทศ

⁷ วารสาร Child Development อังไว้โน สูดใจ พรหมเกิด หนังสือภาพสื่อสร้างสรรค์พัฒนาสมองและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของลูกน้อย แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สสส 2553

⁸ New York Time April 1997 อังไว้โน พรพิไล เลิศวิชา โรงเรียนอนุบาลตามแนวคิด Brain-Based Learning สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2552

เพลงกล่อมเด็กหรือบทร้อยกรองที่มีสัมผัส มีจังหวะ ความไพเราะ ความงามของภาษา เป็นบันไดสำคัญที่จะช่วยให้สมองเด็กเรียนรู้และชื่นชมกับภาษาและวรรณกรรม การเล่านิทานควรจะมีตัวหนังสือนิทานที่มีภาพประกอบเหมาะสมกับวัยของเด็กเล็ก ให้เด็กจับต้องสัมผัสได้ด้วย เด็กจะได้อยากรู้อยากเห็นด้วยตนเองได้ต่อไป

เนื่องจากพ่อแม่จำนวนมากที่ยากจน การศึกษาต่ำ ต้องทำงานหนักไม่ค่อยมีเวลาให้ลูก อาจทำหน้าที่ร้องเพลงกล่อมเด็ก เล่านิทาน ฯลฯ ได้จำกัด ภาครัฐต้องหนุนช่วยในการให้การศึกษ้อบรม ให้พ่อแม่มาเข้ารับการฝึกอบรม และการหนุนช่วยเรื่องหนังสือนิทานและสื่ออื่น ๆ เพราะพ่อแม่คือครูคนแรกที่มีอิทธิพลสูง ขณะเดียวกันก็ควรเน้นการปฏิรูปครูระดับประถมวัยและปฏิรูปหนุนช่วยศูนย์เลี้ยงเด็ก โรงเรียนอนุบาลของภาครัฐหรือเอกชนขนาดเล็กทั่วประเทศอย่างจริงจัง เรื่องนี้ต้องปฏิรูปหน่วยงานฝึกอบรมและเผยแพร่ขึ้นมาใหม่ มีกำลังคนและงบประมาณมากพอที่จะส่งอาสาสมัครไปจัดกิจกรรมและมีอุปกรณ์พร้อม การจัดการฝึกอบรมและการจ้างพี่เลี้ยง ครูอนุบาล ที่มีความรู้เรื่องจิตวิทยาและการทำงานของสมองอย่างทั่วถึงทุกชุมชน

3. ให้การศึกษาพ่อแม่ ครู ตระหนักว่าการเรียนรู้ภาษาแม่ที่ใช้งานได้ดีเป็นเรื่องสำคัญ

การเรียนรู้ภาษาและใช้งานสื่อความหมายได้ดีซึ่งเริ่มแต่เด็กเล็ก คือสิ่งสำคัญที่สุดในการพัฒนาความเป็นมนุษย์ในยุคใหม่ ซึ่งต้องอาศัยการทำงานรวมหมู่ อาศัยความรู้สติปัญญา มากกว่าแค่การใช้แรงงานทำการเกษตรเพื่อเลี้ยงดูตัวเองได้แบบมนุษย์ยุคก่อน การเรียนภาษาแม่ (สำหรับคนไทย คือภาษาไทย) แบบพอพูด ฟังรู้เรื่องเป็นเพียงการรู้ภาษาในระดับต่ำ เราต้องส่งเสริมให้เด็กต้องเรียนรู้ภาษาแม่ของตนได้ดีในระดับหนึ่งก่อนจึงจะไปเรียนวิชาอื่น ๆ ได้ดี ใช้งานได้ดี เช่น อ่านหนังสือแบบจับประเด็นได้ พูดอธิบายได้อย่างมีเหตุผล กระชับ กะทัดรัด ทักษะความสามารถในการอ่าน (Reading Competency) จะช่วยคนผู้นั้นในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้อย่างมหาศาล

การที่พ่อแม่ ครู จำนวนมากคิดว่าวิชาภาษาไทยเป็นเรื่องง่าย ๆ ที่เราเรียนรู้ได้จากการเป็นคนไทยอยู่ไม่จำเป็นต้องชวนขวยเรียนรู้อะไรมาก เมื่อเทียบกับวิชาที่น่าจะทำให้นักเรียนก้าวหน้าในระบบการศึกษาและการทำงานแบบแข่งขันได้ดีกว่า เช่น วิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์ สังคมศาสตร์ ฯลฯ หรือวิชาที่จะนำไปสู่อาชีพ เช่น หลักบริหารองค์กร แพทย์ วิศวกร สถาปนิก นักเศรษฐศาสตร์ การบริหารการเงิน การธนาคาร นักบัญชี ฯลฯ เป็นความเข้าใจผิด เด็กต้องเรียนรู้ภาษาแม่ได้ดีก่อน จึงจะเรียนวิชาอื่นได้ดี

ภาษาไทยที่เราส่วนใหญ่เรียนรู้กันโดยธรรมชาติสภาพแวดล้อม คือ ภาษาพูดในระดับที่สื่อสารในชีวิตประจำวันแบบง่าย ๆ เท่านั้น ภาษาพูดของคนแต่ละคนมีระดับความสามารถในการสื่อสารที่ต่างกัน ผู้พูดที่เก่งจะรู้จักจับประเด็นที่จะพูดได้ถูกต้อง นำเสนอได้อย่างดี เข้าใจง่ายชัดเจน นำฟัง การพูดสื่อสารที่ดี

เป็นเรื่องที่ต้องเรียนรู้ ผีกล่น แม้จะเป็นภาษาไทยที่เราคิดว่าคนไทยทุกคนน่าจะรู้อยู่แล้ว เนื่องจากเป็นภาษาแม่ของเรา แต่คนไทยแต่ละคนพูดภาษาไทยเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีคุณภาพแตกต่างกัน โดยเฉพาะการจะสื่อสารกับคนหมู่มาก หรือสื่อสารในเรื่องที่มีเนื้อหาสาระได้อย่างดีนั้น เป็นเรื่องที่ต้องมีการเรียนรู้ ผีกล่น อย่างมีประสิทธิภาพ

ยิ่งภาษาเขียนหรือภาษาหนังสือ การอ่านและการเขียน ยิ่งเป็นเรื่องสำคัญกว่าการฟังการพูดแบบสื่อสารกันง่ายๆ มนุษย์เราสามารถสื่อสารและเรียนรู้ด้วยภาษาเขียนที่ก่อให้เกิดแนวคิดที่เชื่อมโยงไปสู่เรื่องต่าง ๆ ได้มากมาย ทั้งที่เป็นรูปธรรมจับต้องได้ และเป็นนามธรรม เป็นแนวคิด เป็นการสรุปขยายต่อในเรื่องต่าง ๆ ที่ทำให้เราเข้าใจเรื่องต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบซับซ้อนได้เพิ่มขึ้น การศึกษาวิชาการต่าง ๆ ในระดับที่สูงขึ้น ต้องการความรู้ความสามารถในการ “อ่านเอาเรื่อง” คืออ่านแล้วจับใจความได้สูง ไม่ใช่แค่การอ่านออกเขียนได้แบบเบื้องต้น

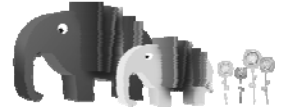
สำหรับคนไทยการเรียนรู้เรื่องการอ่านภาษาไทยให้ได้ดี จึงเป็นเรื่องที่มีประโยชน์มากและสำคัญมาก เพราะคนที่อาจเริ่มจากเด็กเล็กต้องเข้าใจแนวคิดของคำที่ใช้แทนสัญลักษณ์สิ่งต่าง ๆ ได้ก่อน เขาจึงจะไปเข้าใจแนวคิดความรู้วิชาความรู้อื่น ๆ คนที่ไม่มีความรู้ภาษาแม่ของตนได้ดีพอ จะไปเรียนภาษาอังกฤษและวิชาอื่นได้ดียาก

เด็กเล็กที่ฉลาดพอ มีการสอนที่ดี หรือเด็กลูกครึ่งที่มีพ่อแม่คนละเชื้อชาติ อาจจะได้เรียนรู้ทั้ง 2 ภาษาพร้อมกับไปได้ เพราะภาษาเป็นเพียงเครื่องมือสื่อสาร เด็กจะเก่งภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษหรือภาษาจีนก็ได้ ถ้าเขามีโอกาสได้เรียนรู้ภาษานั้น ๆ มากพอ ประเด็นสำคัญคือการที่เขาจะเริ่มจากรู้จักใช้ภาษาใดภาษาหนึ่งในการสื่อสารกับคนอื่นได้ดี

สำหรับเด็กไทยส่วนใหญ่ ควรจะต้องช่วยให้เขาได้เรียนรู้ภาษาไทยซึ่งเขาต้องใช้งานมากที่สุดได้ดีเป็นเรื่องสำคัญอันดับแรก เมื่อเด็กเข้าใจความหมายของคำ วลี ประโยคของภาษาไทย ในการสื่อสาร เขาจึงจะสามารถทำความเข้าใจกับแนวคิด สรุปขยายต่อของคำต่าง ๆ ในภาษาอื่นและวิชาอื่นได้

4. ปฏิรูปการสอนภาษาไทยโดยเน้นความเข้าใจ ความชื่นชมต่อวรรณกรรม แทนการท่องจำหลักไวยากรณ์ของภาษา

ปฏิรูปหลักสูตรวิธีการเรียนการสอนภาษาไทย และฝึกอบรมครูภาษาไทยใหม่หมด เปลี่ยนแปลงวิธีการเราสอนภาษาไทยแบบเน้นความถูกต้องของไวยากรณ์ เน้นการท่องจำ และเนื้อหาที่มีลักษณะสั่งสอนให้เด็กอ่านออกเขียนง่าย เชื่อฟัง แบบจารีตนิยม ที่ไม่สนุก ไม่น่าสนใจ ไม่ท้าทาย เป็นการสอนภาษาไทยแบบธรรมชาติ (หรือแบบ Whole Language) ที่เน้นให้เด็กเรียนรู้จากภาษาที่เขาใช้ในชีวิตจริง และจากนิทาน บทกวีที่มีศิลปะ และมีเนื้อหาสาระสนุก สอดคล้องกับความสนใจใคร่รู้ของเด็กวัยต่าง ๆ

การสอนภาษาที่จะช่วยให้เด็กเข้าใจและรักการฟัง การอ่าน คือการสอนแบบให้เด็กเข้าใจ ความหมายของคำ วลี ประโยค และสนุกกับเรื่องราวในนิทานและวรรณกรรมที่มีคุณค่าทางศิลปะ มากกว่า การสอนแบบเน้นการท่องจำหลักไวยากรณ์ของภาษาในหนังสือตำราเรียน มุ่งกระบวนการเรียนรู้ มากกว่า การวัดผลสอบแบบมาตรฐาน

การสอนภาษาแบบธรรมชาติ หรือสอนภาษาแบบองค์รวม (Whole Language) ที่มุ่งสอนภาษา แบบให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงและความคิดฝันของพวกเขาจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจ ความหมายต่าง ๆ และสนุกกับเนื้อหาของวรรณกรรมทั้งเรื่อง มากกว่าการเรียนท่องจำแบบตัดต่อเป็นคำ ๆ เป็นประโยค หรือใช้ตัวอย่างบทประพันธ์ตัดต่อมาแบบที่สั้นมากไป

นี่คือวิธีการสอนเรื่องภาษาและวรรณกรรมที่ดีที่สุด เพราะเสน่ห์ของการฟังและการอ่าน วรรณกรรมคือ มีความงามไพเราะ ความสะเทือนใจ การได้รู้จัก ได้สนุก ชื่นชมกับวรรณกรรมดี ๆ ที่ เหมาะสมกับเด็กวัยต่าง ๆ จะเป็นการปลูกฝังให้เด็กรักวิชาภาษาและการอ่าน ขณะที่การสอนภาษาแบบ เก่าไม่ว่าภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษโดยครูที่เบื่อหน่าย ทำให้วิชาภาษากลายเป็นวิชาที่น่าเบื่อหน่าย น่า รังเกียจ⁹

เรื่องการสอนภาษาไทยแบบเก่าอย่างไม่มีประสิทธิภาพคือปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญที่ทำให้ เด็กไทยส่วนใหญ่ไม่ชอบอ่าน ไม่สามารถอ่านหนังสือแบบจับใจความได้ดี ทางแก้ไขคือ ต้องปฏิรูปครู ภาษาไทยทั่วประเทศให้สนใจทั้งการอ่านและสอนภาษาและวรรณกรรมแบบใหม่ ให้เด็กสนุก ชื่นชมกับ นิทานวรรณกรรมต่าง ๆ ทั้งเรื่องหรือทั้งเล่มมากขึ้น รวมทั้งต้องปฏิรูปทั้งหลักสูตร หนังสือที่เลือกให้เด็กอ่าน และการสอบวัดผลใหม่หมด

การสอดแทรกคุณธรรมที่สำคัญ เช่น วินัยในตนเอง ความซื่อตรง ความรับผิดชอบ ฯลฯ ในนิทาน ควรทำทางอ้อมอย่างมีศิลปะแนบเนียน มุ่งให้ผู้เรียนได้ชื่นชมวรรณกรรม ได้เรียนรู้ทั้งภาษา ทั้งเนื้อหาสาระ แทนวิธีการท่องจำกฎไวยากรณ์และการสอบวัดผลแบบปรนัย การมุ่งสอนคุณธรรม ศิลปธรรม แบบที่อู๋ ตรงไปตรงมาเป็นเรื่องน่าเบื่อได้ผลน้อย ถึงผู้เรียนอาจจะท่องจำได้ เพราะอยากสอบได้คะแนน แต่พวกเขา จะไม่ประทับใจ ไม่จำติดไว้ในสมองของเขา

การสอบวัดผล ควรเน้นความรักการอ่าน ความสามารถในการอ่านแล้วจับใจความได้ เล่าใหม่หรือ ตีความใหม่ได้ แต่ต้องฝึกอบรมครูให้เก่งและตั้งใจติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างมุ่งช่วยพัฒนา ผู้เรียน

⁹ Bruno Bettelheim and Karen Zelan "Why Children Resent Learning" Chapter 2 in Bruno Betteheim Etel. On Learning to Read Penguin, 1991

การวัดผลว่าเด็กแต่ละคนสามารถเรียนรู้การอ่านได้ดีขึ้นเพียงไรน่าจะทำให้ได้โดยการให้เด็กอ่านออกเสียงให้ฟัง โดยการตั้งคำถามให้เด็กตอบเพื่อตรวจสอบว่าเด็กเข้าใจเรื่องราวหรือไม่ ส่วนงานที่เด็กจะอ่านถูกต้องตามหลักออกเสียงหรือไม่ สะกดคำได้ถูกต้องหรือไม่ ครูสามารถสังเกตและช่วยพัฒนาเด็ก และค่อยวัดผลในตอนปลายภาคหรือปลายปีได้เช่นกัน การวัดผลแบบที่ครูต้องติดตามการพัฒนาการอ่านของเด็กแต่ละคนอย่างอดทนด้วยความตั้งใจที่จะช่วยพัฒนาเด็กได้มากกว่าวิธีวัดผลแบบเน้นความถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ซึ่งเป็นเรื่องน่าเบื่อ และไม่ได้อัดความสามารถในการใช้ภาษาในชีวิตจริง ๆ ด้วย

การรู้ภาษาไทย อ่านได้ดีเป็นพื้นฐานที่จะไปเรียนวิชาอื่นได้ดีต่อไป เด็กประถมต้นต้องเน้นภาษาไทย การอ่าน (และเลขคณิต) เป็นหลัก ไม่ต้องไปเรียนหลายสาระวิชามากไป

ในชั้นประถมต้น ควรเน้นการสอนให้นักเรียนอ่านออกเสียงได้แบบใช้งาน โดยถือว่า**ทักษะในการอ่านได้ดี** จับใจความได้เป็นเครื่องมือสำคัญที่นักเรียนจะนำไปใช้เข้าใจวิชาอื่นได้ดีขึ้น ควรจะเปลี่ยนหลักสูตรชนิดประถมต้นที่ให้เด็กเรียนเนื้อหาสาระหลายวิชามากไป แล้วก็วัดผลจากการท่องจำแบบลวก ๆ แล้วก็ปล่อยให้ให้เด็กผ่าน เพราะครูกลัวจะถูกประเมินว่าขาดความสามารถ กลายเป็นปัญหาใหม่ใหม่ว่ายังมีเด็กที่ถูกครูปล่อยให้ผ่านไปอยู่ประมาณ 3 แล้วจำนวนหนึ่งยังอ่านไม่ออกก็ยังมีอยู่

ถ้าเด็กมีทักษะในการอ่านอ่อนแต่ชั้นประถมต้นแล้ว การที่เขาจะไปเรียนวิชาอื่นได้ดีจะทำได้ยากมาก และนี่คือสาเหตุส่วนหนึ่งของปัญหาว่าทำไมเด็กส่วนหนึ่งจึงเรียนต่อไม่ได้และต้องออกกลางคันไป ไม่ได้เรียนแม้แต่การศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐบาลจัดให้ฟรีและถือเป็นภาคบังคับสำหรับพลเมืองด้วย¹⁰ คนที่ออกกลางคันไปเพราะยากจน หากเขาอ่านออกเขียนได้ค่อนข้างดีและรักการอ่าน ยังมีโอกาสอ่านและศึกษาด้วยตนเองได้ แต่ส่วนใหญ่คือพวกเขาจะมีทักษะในการอ่านที่ไม่ค่อยดีและไม่ได้รับการบ่มเพาะให้มีนิสัยรักการอ่าน⁹

นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 รุ่นปี 2541 ได้เรียนต่อในระดับชั้นมัธยมปลายเพียงร้อยละ 68 และเรียนจนจบชั้นมัธยมปลายเพียงร้อยละ 54 ของนักเรียนรุ่นเดียวกัน แสดงว่าพวกเขาออกกลางคันไม่ได้เรียนต่อจนจบมัธยมปลายไปเกือบครึ่งหนึ่ง คิดเป็นจำนวนคนราว 5 แสนคนต่อปี สถิติการศึกษาโดยกระทรวงศึกษาธิการ อ้างไว้ใน วิทยากร เชียงกุล รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี พ.ศ. 2551-2552 สกศ.2553

¹⁰ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 รุ่นปี 2541 ได้เรียนต่อในระดับชั้นมัธยมปลายเพียงร้อยละ 68 และเรียนจนจบชั้นมัธยมปลายเพียงร้อยละ 54 ของนักเรียนรุ่นเดียวกัน แสดงว่าพวกเขาออกกลางคันไม่ได้เรียนต่อจนจบมัธยมปลายไปเกือบครึ่งหนึ่ง คิดเป็นจำนวนคนราว 5 แสนคนต่อปี สถิติการศึกษาโดยกระทรวงศึกษาธิการ อ้างไว้ใน วิทยากร เชียงกุล รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี พ.ศ.2551-2552 สกศ.2553

นอกจากการเรียนเรื่องอ่านให้ดีแล้ว การฝึกเขียน ฝึกพูด ภาษาไทยให้ได้ก็ก็เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องพัฒนาวิธีการสอนการเรียนวิชาภาษาไทยและวรรณกรรมให้น่าสนใจและมีประสิทธิภาพขึ้น ผู้เรียนจะได้ใช้ทักษะทางภาษาไปเรียนวิชาอื่น ๆ ได้ยิ่งขึ้น

5. ปฏิรูปหลักสูตรการสอน การเรียน การวัดผล ทุกวิชา

สิ่งที่ต้องทำควบคู่กันไปกับการปฏิรูปหลักสูตรวิธีการสอนการเรียนวิชาภาษาไทยและวรรณกรรมไทยคือ **ปฏิรูปหลักสูตร การสอนการเรียนทุกวิชา** มีเนื้อหาสาระ/วิธีการนำเสนอที่สนองความอยากรู้อยากเห็น เหมาะกับพัฒนาการของสมองตามวัยของผู้เรียน ทำหนังสือเรียนและหนังสืออ่านประกอบให้ง่ายชัดเจน มีรูปประกอบช่วยเพิ่มความเข้าใจให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรที่ใหม่ สนุก และรู้สึกท้าทาย อยากรู้เรียนรู้ เปลี่ยนแปลงวิธีการสอนการเรียนจากวิธีเรียนแบบเน้นการท่องจำข้อมูลเป็นข้อ ๆ เพื่อการนำไปใช้สอบแบบปรนัยกว่าข้อไหนถูกผิด เป็นการเปิดกว้างฝึกฝนให้ผู้เรียนหัดคิดวิเคราะห์ ออกความเห็น อภิปราย ตีความ ในเชิงอัตนัย (เขียนบรรยาย) เพิ่มขึ้น

ทุกวิชาควรส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่าน การค้นคว้า แทนที่จะเน้นการบรรยายตามตำราให้จดเพื่อท่องจำไปสอบ ควรสอนแบบตั้งประเด็นปัญหาเพื่อการคิดค้นคว้าอภิปรายสัมมนา ครูต้องเตรียมสั่งงานให้นักเรียนไปอ่านมาก่อนจะถึงชั่วโมงเรียน แล้วให้นักเรียนเข้ามาตั้งคำถามหรือมาอภิปรายออกความเห็นกันในห้อง ครูไม่จำเป็นต้องบรรยายเนื้อหาตามตำราโดยตลอด มีชั่วโมงศึกษาด้วยตนเองให้นักเรียนไปนั่งอ่านค้นคว้าของในห้องสมุด และครูติดตามดูว่านักเรียนได้อ่านหรือไม่ เข้าใจเรื่องที่อ่านมากน้อยแค่ไหนอย่างไร

การวัดผล ไม่ควรเน้นการสอบท่องจำ แม้การเรียนรู้หลายเรื่องต้องใช้ความจำด้วย ก็ควรเป็นการจำแบบเชื่อมโยงได้ ไม่ใช่จำเป็นส่วน ๆ ควรวัดผลส่วนหนึ่งด้วยการฝึกให้เด็กทำรายงาน โครงการ การเสนอรายงาน ฯลฯ ส่วนการสอบปลายภาคควรตั้งคำถามและให้ผู้เรียนตอบบรรยายแบบอัตนัยด้วย การสอบแบบกึ่งปรนัยที่จัดโดยในโครงการ PISA ขององค์กร OECD มุ่งวัดความรู้แบบใช้งานได้มากกว่าการท่องจำ โดยที่กรรมการผู้ออกข้อสอบออกแบบข้อสอบอย่างพิถีพิถัน ไม่ใช่แค่แต่งข้อสอบและค่าเฉลี่ยจากความคิดของตนเองแบบง่าย ๆ ที่นอกจากเน้นความจำแล้วยังมีลักษณะคลุมเครือกำกวมไม่ชัดเจนแบบข้อสอบโอเน็ตของประเทศไทย¹¹

การจะปฏิรูปเปลี่ยนแปลงหลักสูตรวิธีการสอนการเรียน การวัดผลเป็นแบบใหม่ที่กล่าวมานี้ได้ต้อง **ปฏิรูปฝึกรวมอาจารย์ใหม่ทั้งหมด** เพราะปัญหาใหญ่คือ ครูอาจารย์เรียนรู้มาแบบท่องจำ ไม่คิดวิเคราะห์ ไม่ชอบอ่านหนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม ดังนั้น ครูจึงไม่รู้หรือไม่สนใจวิธีการสอนแบบใหม่ ซึ่งเป็นการทำงานที่

¹¹ ตัวอย่างข้อสอบของ PISA ดูจากโครงการ PISA ของ สสวท. www3.ipst.ac.th/pisa/index วิจารณ์ข้อสอบโอเน็ต ดู www.oknation.net/blog/tanpisit/2012/02/25/entry-1

พวกเขา รู้สึกว่ายากขึ้น แต่การปฏิรูปการสอนให้มีประสิทธิภาพขึ้น นอกจากจะทำให้อาชีพครูเป็นงานที่
ท้าทาย ที่น่าสนใจมากขึ้น แล้วยังจะทำให้ครูเรียนรู้และพัฒนาตัวเองได้มากขึ้น และเป้าหมายลดลง (ทั้ง
ครูและนักเรียน)

6. ปฏิรูประบบการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของทั้งสังคม ควบคู่กันไปกับการปฏิรูป
การศึกษาในระบบ

เด็ก เยาวชน ประชาชน มีโอกาสเรียนรู้จากสื่อและสภาพแวดล้อมภายนอกตลอดเวลา และ
อาจจะรับอิทธิพลได้ง่ายและมากกว่าภายในระบบโรงเรียนด้วย ดังนั้นจึงต้องปฏิรูปสื่อและ
สภาพแวดล้อมภายนอกให้คนสนใจใฝ่รู้ รักการอ่าน การเรียนรู้อะไรใหม่ ๆ ตลอดชีวิต

6.1 ปฏิรูปในเรื่องห้องสมุด และกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ให้แพร่หลายถึงประชาชนในทุก
จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน สถานศึกษา วัด องค์กรต่าง ๆ

ปฏิรูปหอสมุดแห่งชาติให้เป็นองค์กรมหาชนที่ทำงานคล่องตัวกว่าระบบราชการ มีงบประมาณที่จะ
ทำห้องสมุดเครือข่ายทั่วประเทศที่เปิดให้ประชาชนยืมหนังสือไปอ่านที่บ้านได้ ห้องสมุดประชาชนและ
ห้องสมุดโรงเรียนควรจ้างบรรณารักษ์ที่รักการอ่านจริง ๆ มีอิสระในการสั่งซื้อหนังสือดี เลิกระบบส่วนกลาง
เป็นคนสั่งซื้อให้ผ่านสำนักพิมพ์ใหญ่ที่วิ่งเต้นทำให้ห้องสมุดมีหนังสือที่ไม่ดีพอหรือไม่หลากหลาย ไม่ค่อยมี
คนมาอ่าน

ควรปฏิรูปห้องสมุดอย่างมุ่งทำให้เกิดผลจริง ไม่ใช่แค่สร้างอาคารใหญ่โต แต่ไม่มีการดูแลต่อเนื่อง
อย่างสม่ำเสมอ บรรณารักษ์ควรร่วมมือกับบุคคลที่สนใจและเป็นหัวแรงในท้องถิ่น จัดตั้งคณะกรรมการ
ชุมชนบริหารห้องสมุด และรณรงค์ให้คนเข้ามาใช้เพิ่มขึ้น ปัญหาปัจจุบันคือ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุด
ชุมชน หนังสือมีน้อย มีแต่หนังสือที่ไม่ค่อยน่าอ่านและหรือบรรณารักษ์ไม่สนใจทำให้ไม่มีคนมาอ่าน ถ้ามี
การปฏิรูประบบห้องสมุด คัดหนังสือดี ๆ เข้าห้องสมุด และรณรงค์ดี ๆ คนต่างจังหวัดจะได้อ่านหนังสือมาก
ขึ้น หมู่บ้าน ตำบลใกล้เคียงอาจร่วมมือกันหมุนเวียนหนังสือทุก 3 เดือน ฯลฯ เพื่อแก้ไขปัญหาการมี
งบประมาณซื้อหนังสือจำกัด ภาคธุรกิจเอกชนที่เป็นบริษัท ห้างร้านขนาดใหญ่ เช่น ธนาคาร บริษัท
อุตสาหกรรม รัฐวิสาหกิจ ศูนย์การค้า ฯลฯ อาจจะช่วยทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ด้วยการ
ทำห้องสมุดสาธารณะที่เปิดให้ทั้งพนักงานและประชาชนเข้าไปใช้ได้

ถ้ารัฐบาลมีงบประมาณให้ห้องสมุด 3-4 หมื่นแห่ง สั่งซื้อหนังสือดี ๆ ได้ การพิมพ์หนังสือดีที่ควรมี
ในทุกห้องสมุดหลักหมื่นเล่มขึ้นไปจะทำให้ต้นทุนการพิมพ์ต่อหน่วยต่ำลง คนไทยทั่วไปจะเข้าถึงหนังสือดี
ราคาต่ำได้เพิ่มขึ้นด้วย

6.2 ปฏิรูปสื่อมวลชน สื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้คนสนใจอ่านหนังสือวรรณกรรมและอื่น ๆ เพิ่มขึ้นด้วย เช่นจัดรายการคุยเรื่องหนังสือและวรรณกรรม การแข่งขันตอบปัญหาทางโทรทัศน์ การทำเว็บไซต์ที่มีหนังสือดีรุ่นเก่าให้ประชาชนเปิดอ่านได้ฟรี ฯลฯ

ส่งเสริมพัฒนาสื่อวิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ซีดีรอม ฯลฯ ไปในทางให้ความบันเทิงแบบให้ความรู้ไปด้วย (Edutainment) ทั้งความรู้ที่เป็นสากลและความรู้จากพื้นฐานสังคมไทย ทั้งเรื่องวรรณกรรมและในทุก ๆ เรื่อง จัดสรรเงินทุนอุดหนุน จัดการประกวด จัดตั้งหน่วยงานที่จ้างคนเก่งมาทำงานเฉพาะด้านนี้ โดยเฉพาะเด็กสมัยใหม่จะสนใจและใช้เวลากับสื่อสมัยใหม่นี้มากอยู่แล้ว เราต้องรู้จักใช้เครื่องมือให้เป็นประโยชน์ รวมทั้งรู้จักใช้สื่อเหล่านี้เพื่อส่งเสริมการอ่านหนังสือด้วย (เช่นอ่านหนังสือจากกระดานอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์) เพราะการอ่านหนังสือยังสำคัญและจำเป็นอย่างที่สื่ออื่นมาแทนไม่ได้ทั้งหมด

6.3 พัฒนากิจการห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ และส่งเสริมกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและความรู้อย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน เช่น กิจกรรมเล่านิทาน แข่งขันกันแต่ง/เล่านิทาน อ่านบทกวี โต้ว่าที่ แสดงละคร วิเคราะห์หนังสือ ฯลฯ การเล่านิทานและการอ่านหนังสือแบบออกเสียงให้คนอื่นได้ฟังร่วมกัน เป็นกิจกรรมที่มนุษย์ยุคก่อนมีสื่อสมัยใหม่ทำกันมานาน เป็นกิจกรรมรวมหมู่ในเชิงการศึกษาศิลปวัฒนธรรมและสร้างความอบอุ่นเข้มแข็งในครอบครัวและชุมชนที่สำคัญ ถึงปัจจุบันวัฒนธรรมนี้ก็ยังคงอยู่หรือฟื้นตัวขึ้นมาใหม่ในหลายประเทศ เพราะการอ่านออกเสียงแบบฟังกันเป็นหมู่คณะนั้นได้รสชาติได้บรรยากาศและให้ประสิทธิผลในการเรียนรู้ที่ต่างไปจากการอ่านหนังสือคนเดียวแบบเงียบ ๆ

7. รมรงค์ให้คนทั้งประเทศตระหนักว่าการรักการอ่านเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการปฏิรูปคุณภาพของพลเมืองและการปฏิรูปประเทศ

การรักการอ่าน จะนำไปสู่การรักการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ การพัฒนาสติปัญญาอารมณ์ ความสำเร็จด้านต่าง ๆ ได้อย่างสำคัญ ดังนั้นเราจึงต้องรณรงค์ให้เด็กไทยเรียนรู้การอ่านแบบใช้งานได้และการรักการอ่านหนังสือที่ดีอยู่เสมอ

เด็กแต่ละคนจะเรียนรู้ได้เร็วช้าต่างกัน เด็กบางคนมีปัญหาด้านสายตา ด้านการฟัง การขาดความสามารถในการเรียนรู้ (LD) โดยเฉพาะทางด้านภาษา สำหรับปัญหาทางสุขภาพ ควรแก้ด้วยแพทย์ ปัญหาด้านการขาดความสามารถในการเรียนรู้ ควรแก้ด้วยการพัฒนานักจิตวิทยาและนักแนะแนวมาช่วยเหลือให้พวกเขาอ่านให้ได้ในระดับหนึ่ง สำหรับเด็กทั่วไปส่วนใหญ่ควรได้รับการส่งเสริมกระตุ้นให้อ่านได้ดีและรักการอ่านอย่างจริงจัง ปัญหาของเด็กส่วนใหญ่คือพวกเขาไม่ได้รับการสอนเรื่องการอ่านอย่างมี

ประสิทธิภาพ ทำให้เขาอ่านได้ยากลำบากและไม่สนุก ไม่สนใจการอ่าน รวมทั้งไม่มีหนังสือดี อ่านสนุก
เหมาะแก่วัยให้เขาได้ลองอ่านด้วย

สื่อสมัยใหม่ไม่อาจทดแทนการอ่านหนังสือได้ การปล่อยให้เด็กเล็กเรียนรู้ภาษาจากโทรทัศน์
คอมพิวเตอร์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ โดยไม่ได้ให้เด็กเรียนรู้เรื่องการอ่านหนังสือแบบใช้งานได้และ
เริ่มต้นจากการอ่านหนังสือดี ๆ ที่ทำให้เขาสนุกและรักการอ่าน เป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่เน้น
เทคโนโลยีทันสมัยมากเกินไป โดยไม่ได้ตระหนักถึงเรื่องจิตวิทยาการเรียนรู้และความพร้อม ศักยภาพในการ
เรียนรู้ของเด็กเล็ก การที่นักการเมืองและผู้ใหญ่อื่น ๆ ไปคิดเอาเองว่าสื่อทันสมัยเป็นสิ่งที่ก้าวหน้าที่จะทำ
ให้เด็กเก่งแข่งขันกับคนอื่นได้มากกว่าหนังสือซึ่งเป็นสื่อรุ่นเก่ากว่า เป็นความเข้าใจผิดโดยสิ้นเชิง สื่อ
สมัยใหม่เป็นเพียงเครื่องมืออุปกรณ์เสริม **เด็กควรจะเริ่มจากการเรียนรู้ภาษาได้ดี อ่านหนังสือแบบจับ
ใจความได้ และรักการอ่านหนังสือก่อน เขาถึงจะรู้จักใช้สื่อสมัยใหม่เสริมกระบวนการเรียนรู้ของเขาได้ดี
ขึ้น**

การเรียนรู้ภาษาหนังสือจากคำง่ายไปสู่ยาก เข้าใจความหมายของคำ ประโยค ใช้ภาษาได้อย่าง
ถูกต้องชัดเจน และสนุกในการอ่าน เกิดความรักการอ่าน เป็นเรื่องที่จะช่วยพัฒนาความรู้ ทักษะ ที่จะไปใช้
งานและการเรียนรู้ต่อได้อย่างเหมาะสมกว่าการเรียนรู้จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์มักเน้น
ภาพเคลื่อนไหวมากกว่าการใช้ถ้อยคำภาษาที่เป็นพื้นฐานที่เราจะต้องได้ใช้ไปตลอดชีวิต สื่อที่แสดง
ภาพเคลื่อนไหวอาจจะเข้าใจ และสนุก ทำให้เด็กเข้าใจเรื่องราวบางอย่างได้ **แต่การจะเรียนรู้ภาษาแบบ
ซาบซึ้งในภาษาและวรรณกรรม รักการอ่าน ควรใช้หนังสือเป็นสื่อมากกว่า** แม้แต่หนังสือสำหรับเด็กเล่ม
ที่เน้นภาพประกอบมากไปและมีถ้อยคำน้อยเกินไป นักจิตวิทยาเรื่องการเรียนรู้ของเด็กยังวิจารณ์ว่า เป็น
การดูถูกสติปัญญาของเด็ก และไม่ช่วยให้เด็กเรียนรู้ถ้อยคำต่าง ๆ มากเท่าที่ควร ทั้งที่สมองของเด็กเล็ก
พร้อมที่จะเรียนรู้ความหมายของศัพท์ต่าง ๆ ได้จำนวนมาก¹²

การอ่านหนังสือยังเป็นวิธีการเรียนรู้อย่างช้า ๆ ที่หนักแน่นกว่า สร้างสมาธิ สร้างจินตนาการ
ได้มากกว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ภาพยนตร์ ในการอ่านหนังสือนั้น เด็กสามารถหยุดและหรือพลิกกลับไป
อ่านใหม่ได้ ขณะที่สื่ออิเล็กทรอนิกส์จะเคลื่อนไหวเร็ว บอกทั้งเรื่องราว การเคลื่อนไหว การพูดของตัวละคร
หมดทุกอย่าง เด็กเป็นฝ่ายดูและฟังอย่างเดียว แทบไม่ต้องใช้ความคิด จินตนาการของตนเอง เหมือนกับ
การอ่านหนังสือ

สื่ออิเล็กทรอนิกส์บางอย่าง เช่น อินเทอร์เน็ต E-book ซีดีรอม ถ้ารู้จักเลือกและแบ่งเวลาให้
เหมาะสม (โดยอาจต้องมีผู้ใหญ่ดูแล) อาจมีประโยชน์ในบางด้าน **ข้อสำคัญคือต้องสร้างให้เด็กมีพื้นฐาน**

¹² Bruno Bettelheim Eitel. เล่มเดิม

การอ่านที่ดี รักการอ่าน มีสมาธิในการอ่าน เป็นคนอยากรู้อยากเห็น อยากรค้นคว้าสิ่งที่มีสาระก่อน เขาถึงจะมีอุปนิสัยและความพร้อมที่จะไปค้นคว้าอ่านจากอินเทอร์เน็ต จาก E-book

ถ้าเด็กยังไม่มีพื้นฐานที่ดีเรื่องภาษาและการรักการอ่าน เขาอาจใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์แบบหาความบันเทิงเพลิดเพลิน เช่นการเล่นเกมส์ ความหลงใหลเรื่องเพศ ดารา ฯลฯ และอาจไม่สนใจการค้นคว้า การอ่าน การแสวงหาความรู้และความหมายในชีวิตเลยก็ได้ การที่พ่อแม่หรือนักการเมืองเพื่อที่จะแจกแท็บเล็ตหรือคอมพิวเตอร์รูปแบบหนึ่งให้เด็กตั้งแต่ชั้น ป. 1 ไม่เหมาะกับวัยที่ยังเพิ่งเริ่มต้นเรียนรู้เรื่องภาษาและการอ่าน การให้เด็กเริ่มจากการใช้คอมพิวเตอร์แทนที่จะเริ่มจากหนังสือจะมีผลเสียต่อกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของเด็กได้ โดยเฉพาะเมื่อไม่มีครูพ่อแม่ที่มีความรู้และเวลาพอที่จะแนะนำกำกับดูแลการใช้คอมพิวเตอร์ของเด็กได้อย่างดีพอ จะเป็นผลเสียต่อกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ป.1 จำนวนมากได้ เด็ก ป.6 หรือ ม.1 น่าจะมีความพร้อมมากกว่า แต่ก็ต้องมีครูที่ได้รับการฝึกอบรมมาอย่างดีคอยแนะนำดูแลและมีการเตรียมโปรแกรมที่ดี¹³

กิจกรรมส่งเสริมการอ่านควรทำทั้งในและนอกระบบโรงเรียน รวมทั้งควรแทรกเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในรายการทางวิทยุ โทรทัศน์ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตด้วย ในต่างประเทศ บางเมืองมีการจัดกิจกรรมแบบลงคะแนนกันว่าเดือนนี้ประชาชนในเมืองนี้จะเลือกอ่านวรรณกรรมเรื่องอะไร แล้วมีการจัดกิจกรรมคุยกันแข่งตอบปัญหาจากเรื่องของวรรณกรรมเล่มดังกล่าว ประเทศที่รัฐบาลเห็นความสำคัญของการรณรงค์ให้เด็กรักการอ่านอย่างแท้จริง มีการรณรงค์ให้พ่อแม่สนใจและใช้เวลาอ่านนิทานให้ลูกเล็กฟังหรือคุยกับลูกเรื่องนิทานหรือวรรณกรรมอย่างจริงจังต่อเนื่อง ไม่ใช่ทำแบบสร้างภาพโฆษณาว่ารัฐบาลนี้เห็นว่าการอ่านควรเป็นวาระแห่งชาติ แต่มีแค่อีสเตอร์รูปรูปร่างรัฐมนตรีอ่านหนังสือเผยแพร่แค่ระยะหนึ่ง หรือมีโครงการเล็ก ๆ เช่น หักค่าลดหย่อนภาษีให้กับคนที่บริจาคหนังสือเข้าห้องสมุดสาธารณะ ฯลฯ แล้วก็หายต่อไป เพราะนายกรัฐมนตรีนอกจากจะรัฐมนตรีไปยุ่งกับเรื่องอื่นต่อ ไม่ได้มีการทำกิจกรรมเรื่องการอ่านอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ จึงไม่ได้เกิดผลเปลี่ยนแปลงจริงจัง เป็นแค่การโฆษณาอีกชิ้นหนึ่งของพวกนักการเมืองซึ่งชอบเปลี่ยนป้ายโฆษณาเป็นเรื่องต่าง ๆ ไปเรื่อย ๆ

ข้อเสนอจากนักเขียน นักวิชาการด้านการผลิตหนังสือให้รัฐบาลจัดตั้งสถาบันหนังสือแห่งชาติเป็นองค์กรมหาชนค่อนข้างใหญ่ เพื่อการส่งเสริมการผลิต การเผยแพร่หนังสือดีให้เข้าถึงประชาชนทั่วประเทศ และการรณรงค์ระดับประเทศอย่างจริงจังต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการอ่านหนังสือดี¹⁴ เป็นข้อเสนอที่เป็นรูปธรรมที่น่าจะมีการนำไปพัฒนาต่ออย่างจริงจัง เพราะการทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กเยาวชน คน

¹³ ผลการวิจัยในประเทศเปรู โดยธนาคารเพื่อการพัฒนาอเมริกัน (IDB) พบว่าโครงการให้เด็กนักเรียนมีคอมพิวเตอร์แบบแลบท็อปใช้ไม่ได้ช่วยให้เด็กสนใจการอ่าน การเรียนรู้หรือเรียนรู้ดีขึ้น เนื่องจากปัญหาการขาดความพร้อมของครู นักเรียน และเนื้อหาที่ใส่เข้าไปในคอมพิวเตอร์
www.technology.thaiza.com/olpc-/240434/

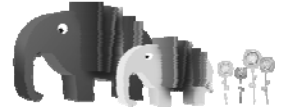
¹⁴ มกุฏ อรฤดี/มูฮัม บิน มูดอ “แนวคิดเสนอรัฐบาลสังคมหนังสือและสังคมการอ่าน ในประเทศไทย” สำนักพิมพ์ผีเสื้อ 2553 www.bflybook.com

ทั่วไป รักการอ่าน รู้จักอ่านหนังสือดี คือแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาตนเองที่สำคัญ

การปฏิรูปการศึกษาอย่างมีคุณภาพและอย่างทั่วถึงเป็นธรรมเป็นแนวทางเดียวที่จะนำไปสู่การปฏิรูปในทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมของประเทศ ให้พัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและยั่งยืนขึ้น

บรรณานุกรม

- พรพิไล เลิศวิชา. **โรงเรียนอนุบาลตามแนวคิด Brain-Based Learning**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552.
- มกุฎ อรฤดี และมุฮัม บิน มูดอ. **แนวคิดเสนอรัฐบาลสังคมหนังสือและสังคมการอ่าน ในประเทศไทย**. สำนักพิมพ์ผีเสื้อ, 2553. www.bflybook.com
- วิทยากร เชียงกูล. **รายงานสถานะการศึกษาไทย ปี พ.ศ. 2551-2552**. สกศ., 2553.
www.witayakornclub.wordpress.com
- สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จัดจำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย. **บทวิเคราะห์อุตสาหกรรมสำนักพิมพ์และการอ่านในสังคมไทย**. 26 มกราคม 2554.
- สุดใจ พรหมเกิด. **หนังสือภาพสื่อสร้างสรรค์พัฒนาสมองและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของลูกน้อย**. แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สสส., 2553.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **การสำรวจการอ่านหนังสือของประชากร**. 2551.
- PISA THAILAND สสวท. **ผลการประเมิน PISA 2009 การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์**.
www.BIPST.ac.th
- Bruno Bettelheim and Karen Zelan. "Why Children Resent Learning" Chapter 2 in Bruno Betteheim Etel. **On Learning to Read** Penguin, 1991.
- http://en.wikipedia.org/wiki/Books_Published_Per_Country_Per_year
- www.oknation.net/blog/tan_pisit/2012/02/25/entry-1
- www.31pst.ac.th/pisa/index
- www.wikipedia.org List of Countries by Student Performance